

Valkoinen nationalismi nousee Yhdysvalloissa

ALIO

Benita Heiskanen

Virginian alle 50000 asukkaan Charlottesville mielletään yleensä vapaamieliseksi pikkukaupungiksi, jonka idyllisellä kampuksella yliopistolaiset parantavat maailmaa.

Viikonloppuna siitä tuli rasistisen väkivallan polttopiste. Satoja uusnatsien, Ku Klux Klanin ja niin kutsutun ”vaihtoehdoisen oikeiston” ryhmittyneiden jäseniä kokoontui kaupungin kaduille mielenilmaukseen. Tämä Yhdistetään oikeisto -iskulausetta kantava ryhmä vastusti kaupungin päätöstä luopua sisällissodan etelävaltioiden kenraali **Robert E. Leen** patsaasta, jota pidetään valkoisen ylivallan symbolina.

Myös tuhansia rasismien vastustajia saapui paikalle vastamielenosoitukseen. Ainakin kolme ihmistä sai yhteenotois-

sa surmansa ja kymmenet loukkaantuivat.

Charlottesvillen tapahtumat kertovat Yhdysvalloissa laajalle levinneestä valkoisen nationalismin noususta. Liike uskoo monikulttuurisuuden ja poliittisen korrektiuden uhkaavan valkoista sivilisaatiota.

Valkoinen nationalismi nousi näkyvästi esille yhteiskunnallisessa keskustelussa vuoden 2016 presidentinvaalien aikaan. Presidentti **Donald J. Trumpin** strateginen neuvonantaja **Stephen K. Bannon** luotsasi ennen siirtymistään Trumpin leipiin *Breitbart News* -verkkójulkaisua, joka on ”vaihtoehtoinen oikeisto” -liikkeen yksi tärkeimmistä julkaisufoorumeista. Liikkeessä levitetään rasistisia ja antisemitistisiä kannanottoja; siinä vastustetaan myös muslimien ja seksuaalivähemmistöjen tasa-arvoa. Liike haastaa Yhdysvaltain republikaanien valtavirtakonservatismia.

Vaalien jälkeen ihmetystä herätti, miksi ruostevyöhykkeen

huom.

JÄNNITE.

Valkoinen nationalismi ei ole uusi ilmiö, vaan pitkään pinnan alla kytenyt jännite. Yhdysvalloissa valkoisen ylivallan liike on ilmennyt poliittisena ideologina, joka on nojannut tieteellisen rasismien väittämiin.

tai Appalakkien vähäosaiset äänestivät Trumpia, jonka todellisuus on kaukana näiden ihmisten arjesta. Perinteisesti hän niin kutsuttua ”valkoista roskaa” (white trash) on halveksuttu sen takia, että he ovat epäonnistuneet taloudellisesti. Tästä syystä heitä on pidetty moraalisesti kyseenalaisina, jopa vaarallisina.

Vuoden 2016 vaaleissa taloudellisia ja sosiaalisia etuisuuksiaan menettäneet valkoiset luulivat löytäneensä Trumpin retoriikasta itselleen äänitorven. Samalla he muodostivat politiikan salaisen aseensa, jonka äänistä sekä demokraatit että republikaanit taistelivat.

Demokraatit yrittävät parhaimmillaan teroittaa äänestäjilleen, että puolue ajaa sekä vähemmistöjen että vähempiossaisten valkoisten asiaa. Vuoden 2018 kongressivaalit antavat osviittaa siitä, onko viesti mennyt perille.

Valkoinen nationalismi ei ole uusi ilmiö, vaan pitkään pinnan alla kytenyt jännite. Valkoisen

ylivallan liike on jo vuosisatoja väittänyt, että valkoiset henkilöt ovat ”rodullisesti kehittyneempiä” kuin muut ihmisryhmät ja näin ollen poliittisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti luotu dominoimaan muita ihmisiä.

Yhdysvalloissa valkoisen ylivallan liike on ilmennyt poliittisena ideologina, joka on nojannut tieteellisen rasismien väittämiin. Viime aikoina valkoisen nationalismin aatteita on normalisoitu Yhdysvaltain yhteiskunnallisessa keskustelussa ja poliittisessa kulttuurissa.

Käytännössä valkoinen ylivalta perustuu etuoikeuksiin – kyse on sekä sosiaalisesta että taloudellisesta vallasta. Valkoiseen enemmistöön kuuluminen ilmenee etuoikeuksina työmarkkinoilla, asuntomarkkinoilla, koulutuksessa ja sosiaalisessa liikkuvuudessa. Nämä etuoikeudet liittyvät olennaisesti luokkaan ja tulotasoon. Etuoikeutta ylläpidetään sillä, että muilta kielletään ryhmään pääsy.

Valkoisuuden itseymmärrys nivoutuu keskeisesti identiteettipolitiikkaan, eli siihen miten eri ryhmät hahmottavat suhteensa yhdysvaltalaisuuteen, miten yhteenkuuluvuus ja -kuulumattomuus koetaan sekä siihen, kuka voi edustaa yhdysvaltalaisuutta tai yhteistä historiaa.

Juuri yhteisen menneisyyden tulkitseminen on noussut Charlottesvillessä, kuten monissa muissakin etelän kaupungeissa nykyisyyden ymmärtämisen kiistakapulaksi. Kiistan ytimessä on se, ketä etelävaltioiden sotasankareiden patsaat edustavat. Edustavatko ne orjuuden aikakauden ihannoimaa valkoisuutta vai mustien alistamista? Joka tapauksessa ne kertovat kansakunnan jakautuneisuudesta. Yhden muistaminen on väistämättä toisen muistimenetys.

Kirjoittaja on dosentti ja Turun yliopiston Pohjois-Amerikan tutkimuksen John Morton -keskuksen johtaja.